

Історія

Світ, який ми не знали

Утопія бронзової доби з ванною у кожному домі: чим шокувало світ загадкове Мохен...

17 серпня, 12:53

9 хв

Утопія бронзової доби з ванною у кожному домі: чим шокувало світ загадкове Мохенджо-Даро

 Олесь Друкан

Це стародавнє місто жило за дуже дивними для своєї давнини правилами. Там не було палаців, які майже всіди є символами влади, але була продумана забудова й майже рівний розподіл благ.

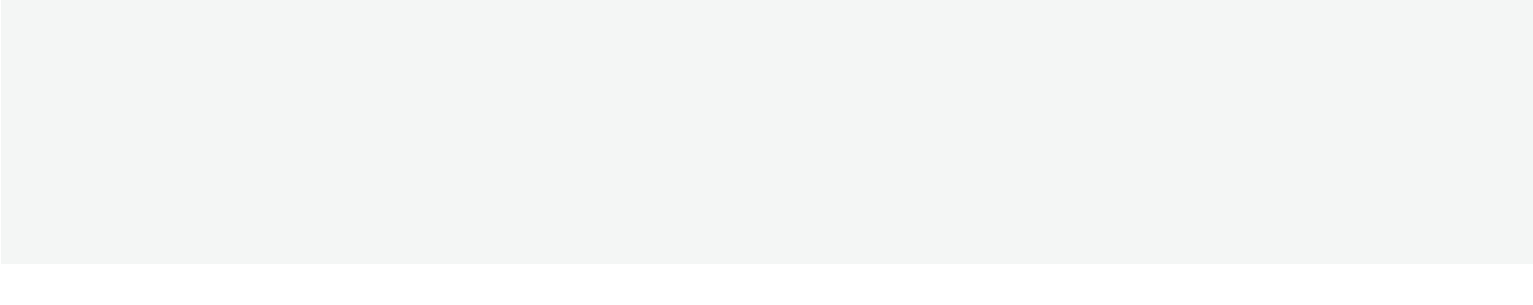
Саме це, а ще загадкова й досі нерозшифрована писемність, робить Індську цивілізацію Мохенджо-Даро, а мовиться саме про неї, однією з найцікавіших в історії людства. 24 Канал розповідь про це трохи докладніше.

Мохенджо-Даро без царів і розкоші: чому це місто дивує істориків досі?

Поки в Європі люди ще тулилися у примітивних хижак із земляною підлогою, мешканці долини Інду вже насолоджувалися **ваннами й змивними туалетами**. Після себе вони залишили ідеально спланований мегаполіс, відомий нам як Мохенджо-Даро, та унікальну писемність, яку найкращі криптографи світу не можуть розшифрувати досі. Цей парадокс історії продовжує зводити з розуму сучасних археологів та лінгвістів, адже ми маємо справу з цивілізацією, яка, схоже, випередила свій час на тисячоліття, але залишилася німою для нащадків.

Відкриття Мохенджо-Даро у 1922 році стало справжнім шоком для наукового світу, який до того вважав колисками людства Єгипет та Месопотамію. Індійський археолог та офіцер Рахалдас Бандіопадхй спочатку прибув у провінцію Сінд на території сучасного Пакистану з рутинним завданням – він шукав залишки буддійського монастиря II століття. Але з-під розпечених пісків, які місцеві зловісно називали **"Пагорбом мерців"** (букавальний переклад Мохенджо-Даро), почали з'являтися стародавні печатки з невідомими символами. І тут стало зрозуміло, що під ногами дослідників ховається щось набагато грандіозніше.

РЕКЛАМА

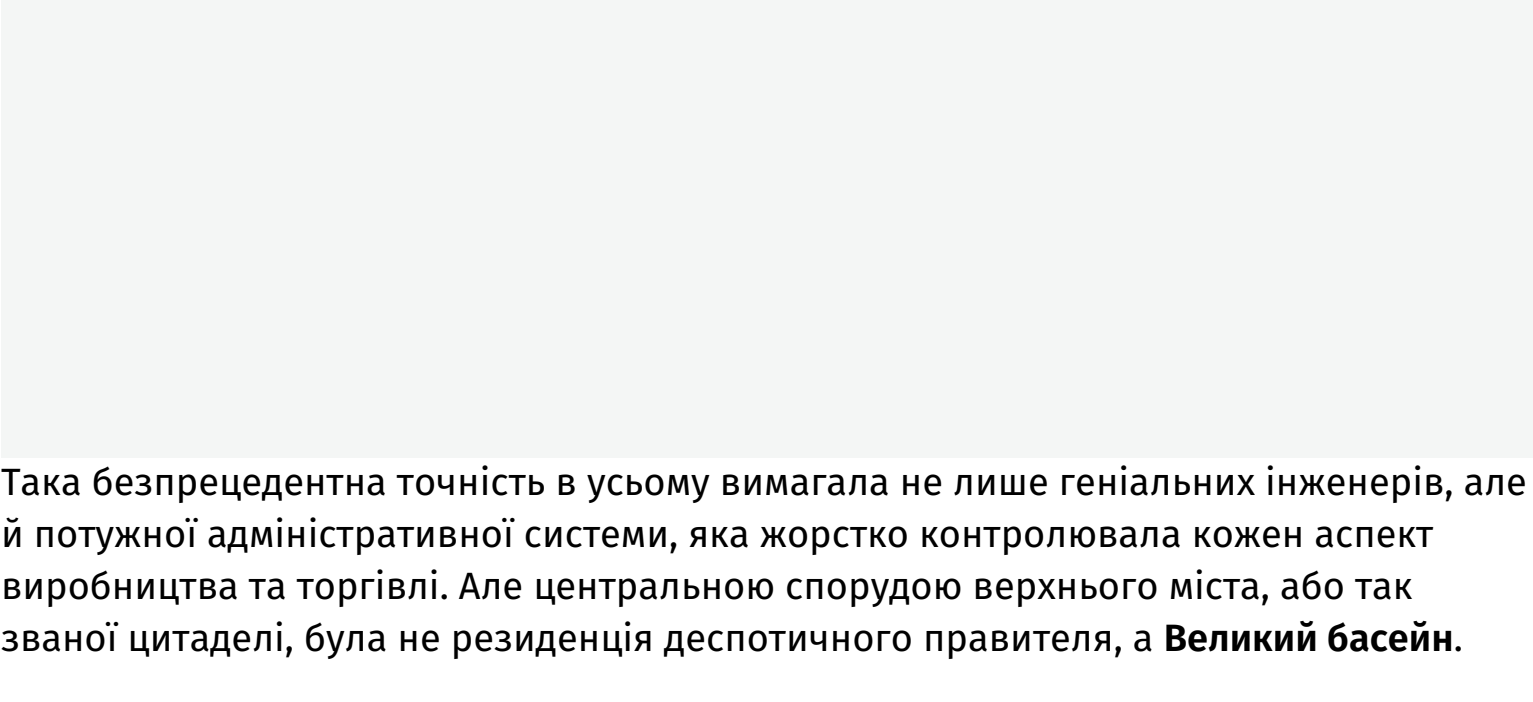

 24 Канал – у WhatsApp Підпишіться, щоб не загубити і читати перевірені новини

Додати

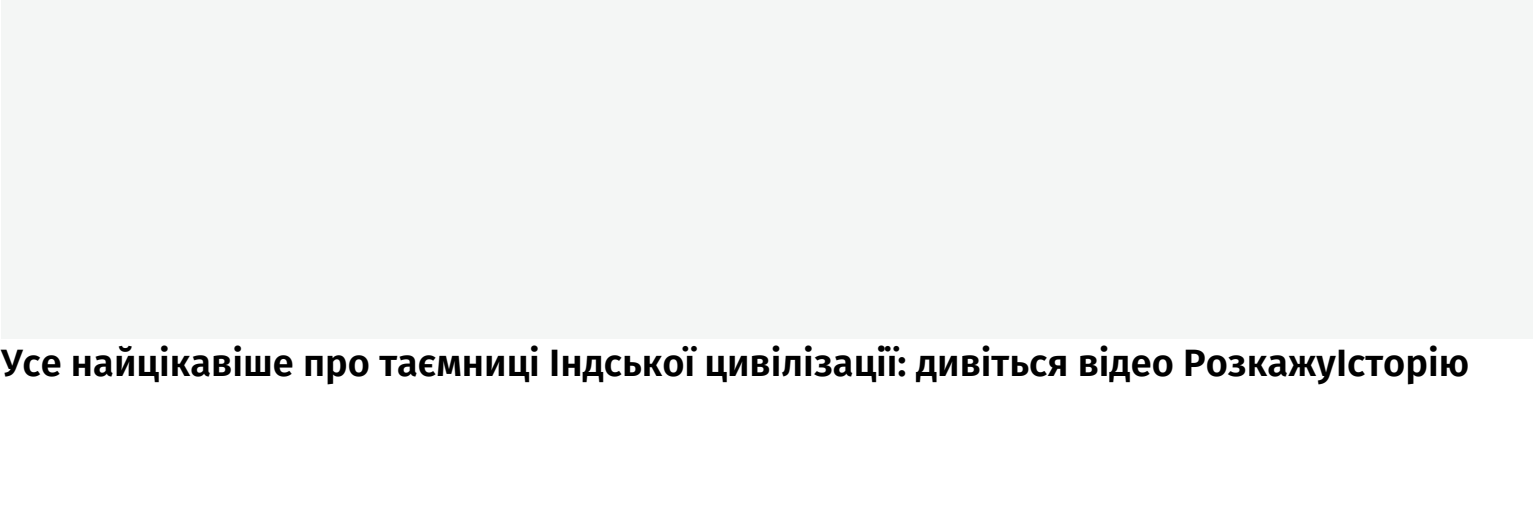
У 1924 році головний археолог британської Індії сер Джон Маршалл офіційно оголосив світу про відкриття нової, досі невідомої **Індської цивілізації**. Адже мовилося не про стихійне стародавнє поселення, а про справжній мегаполіс доби бронзи площею понад 250 гектарів, де близько 2500 року до нашої ери вирувало життя 40 тисяч людей. І жодного хаосу, жодних кривих вулиць чи випадкової забудови – лише бездоганна геометрія, яка свідчить про неймовірний рівень інженерної думки та соціальної організації.

Мохенджо-Даро було збудоване за суворюю математичною сіткою, де головні широкі проспекти простягалися рівно з півночі на південь та зі сходу на захід, утворюючи **ідеальні прямокутні квартали**. Будівельники використовували однакову випалену цеглу (а не висушену на сонці, як у шумерів) з ідеальним співвідношенням сторін із манікальною точністю по всій величезній території цивілізації на площі, більшій за Єгипет та Месопотамію разом узяті. Додамо до цього унікальну систему стандартизованих мір і ваг – археологи знайшли сотні кам'яних гир, які слідували суворій системі – 1, 2, 4, 8, 16, 32, аж до 12 800.

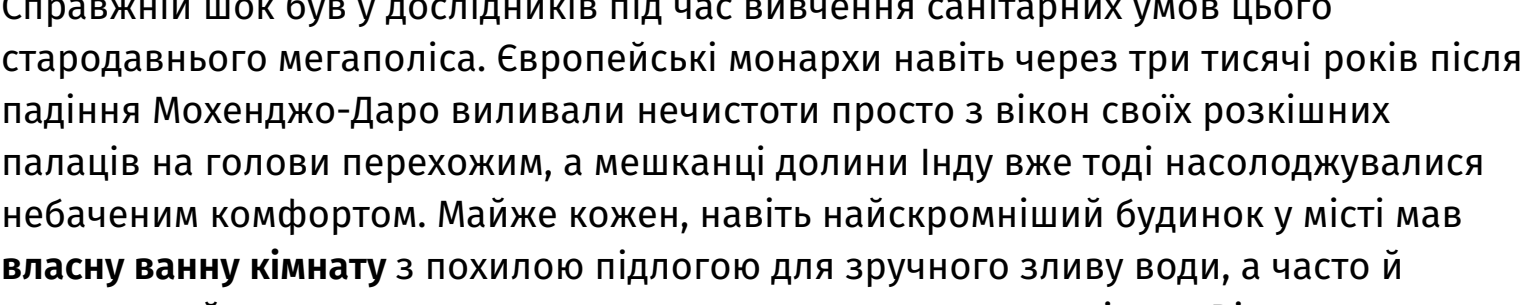
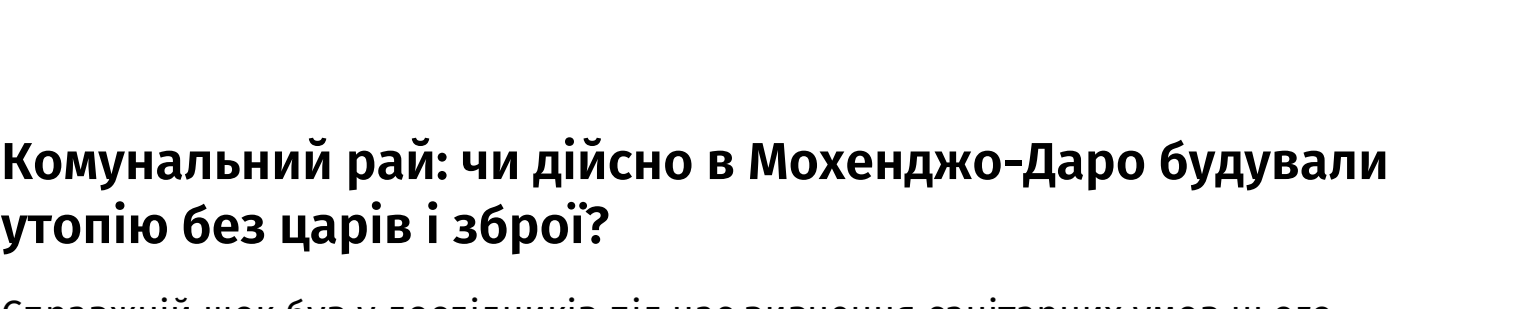

Така безпрецедентна точність в усьому вимагала не лише геніальних інженерів, але й потужної адміністративної системи, яка жорстко контролювала кожен аспект виробництва та торгівлі. Але центральною спорудою верхнього міста, або так званої цитаделі, була не резиденція деспотичного правителя, а **Великий басейн**.

Це резервуар 11,8 на 7 метрів і глибиною 2,4 метра, який називають **найдавнішою громадською лазнею у світі**. Його дно та стіни були ретельно гідроізовані товстим шаром природного бітуму – а це технологія, яка випередила свій час на тисячоліття. Вода текла з великого колодезя у сусідній кімнаті, а для зливу побудували масивний східчастий стік із консольними арками. Поруч із басейном стояла ще одна монументальна споруда – Велике зерносковище, масивний цегляний фундамент площею понад 800 квадратних метрів, розділений вузькими коридорами для циркуляції повітря.

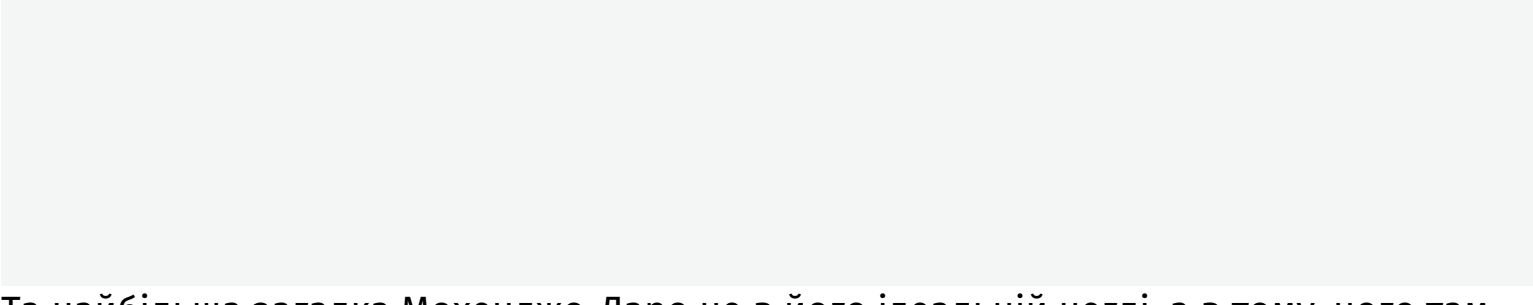
Усе найцікавіше про таємниці Індської цивілізації: дивіться відео РозкажуІсторію

Комунальний рай: чи дійсно в Мохенджо-Даро будували утопію без царів і зброї?

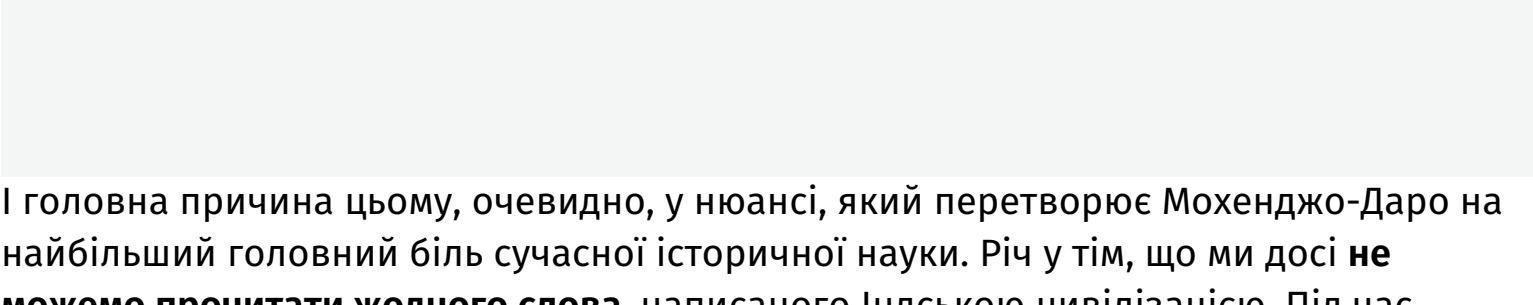
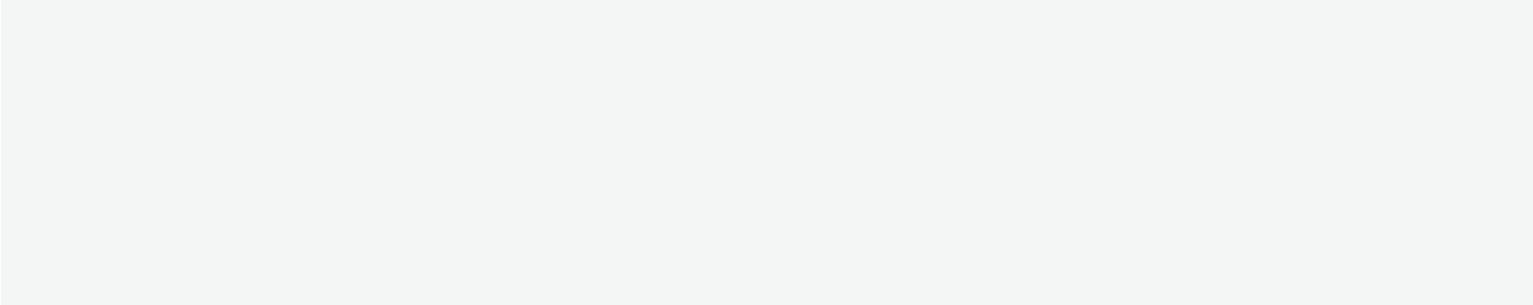
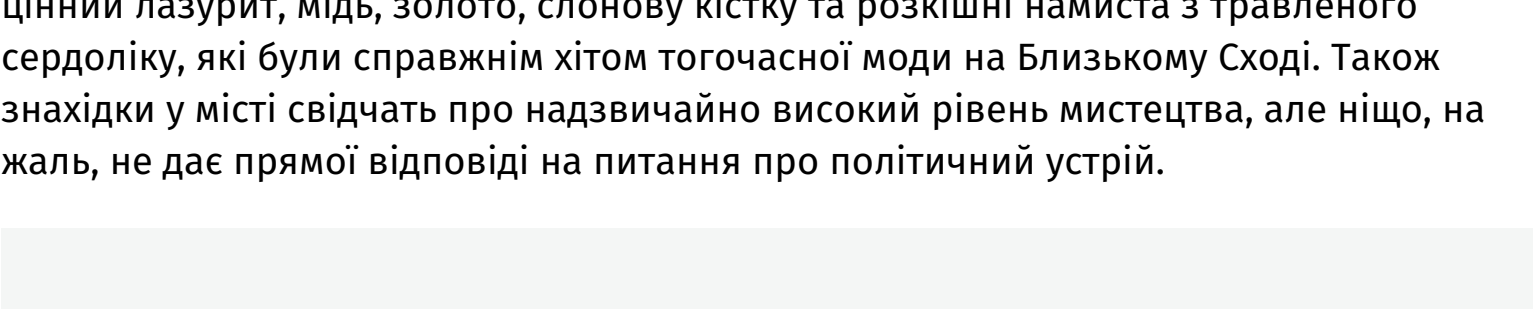
Справжній шок був у дослідників під час вивчення санітарних умов цього стародавнього мегаполіса. Європейські монархи навіть через три тисячі років після падіння Мохенджо-Даро виливали нечистоти просто з вікон своїх розкішних палаців на голови перехожим, а мешканці долини Інду вже тоді насолоджувалися небаченим комфортом. Майже кожен, навіть найскромніший будинок у місті мав **власну ванну кімнату** з похилою підлогою для зручного зливу води, а часто й туалет, який працював за принципом сучасного змивного унітаза. Відходи з приватних будинків потрапляли у складну мережу критих труб, прокладених глибоко під вулицями.

Ці **магістральні колектори** мали спеціальні оглядові колодязі – свєрсідні люки, через які комунальні служби регулярно прочищали засмічення. Як пише UNESCO, Мохенджо-Даро є найдавнішим прикладом свідомого міського планування в історії людства. Така досконала система управління водними ресурсами та відходами не мала аналогів у світі аж до появи водогонів Римської імперії, але навіть римляни не змогли забезпечити такий масовий рівень приватної санітарії для звичайних громадян. Це був справжній комунальний рай, де чистоту звели до абсолютного культу.

Та найбільша загадка Мохенджо-Даро не в його ідеальній цеглі, а в тому, чого там немає – археологи не знайшли жодного монументального храму та жодного розкішного палацу, які б височіли над іншими будівлями, а ще – майже **жодної зброї чи великих оборонних споруд** військового призначення. Відсутність ознак мілітаризації чи жорсткої соціальної ієрархії породжує надзвичайно сміливі гіпотези – можливо, це було унікальне егалітарне суспільство, де влада належала не царям-завойовникам, а корпораціям заможних торговців або мудрим радам старійшин.

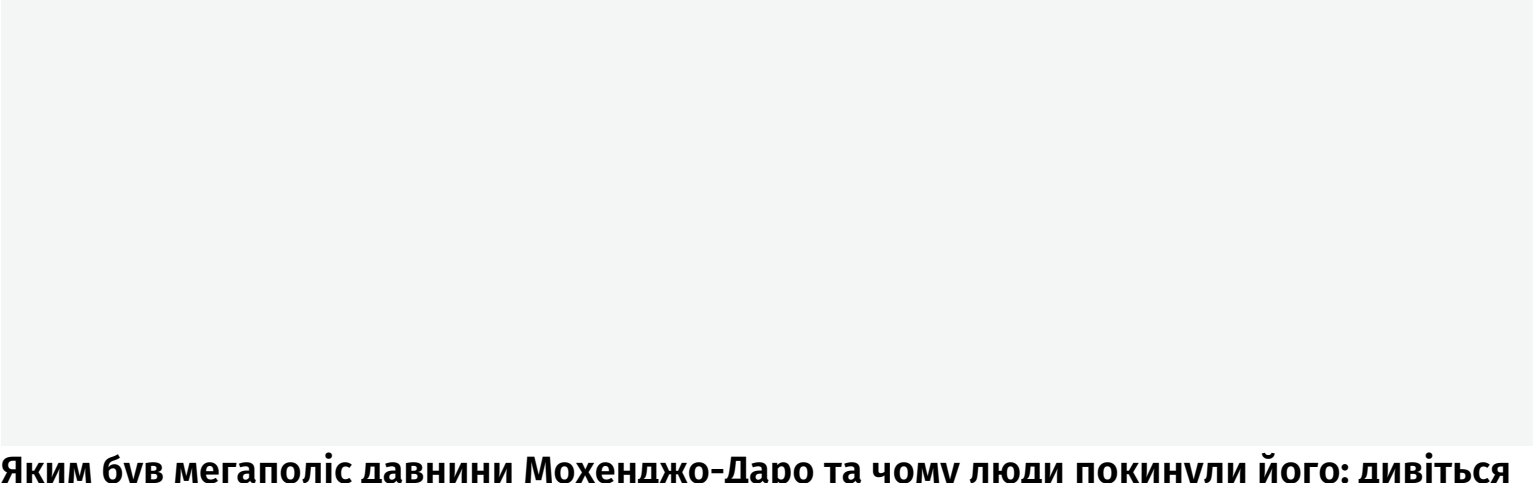
Хай там як, але достеменно відомо, що жителі Мохенджо-Даро були **геніальними міжнародними торговцями**. У месопотамських клинописних табличках часів аккадського царя Саргона Великого (близько 2334 – 2279 років до нашої ери) їхня країна згадана з назвою Мелухха. Звідти до портів Шумеру та Аккаду експортували цінний лазурит, мідь, золото, слонової кістки та розкішні намиста з травленого сердолику, які були справжнім хітом тогочасної моди на Близькому Сході. Також знахідки у місті свідчать про надзвичайно високий рівень мистецтва, але ніщо, на жаль, не дає прямої відповіді на питання про політичний устрій.

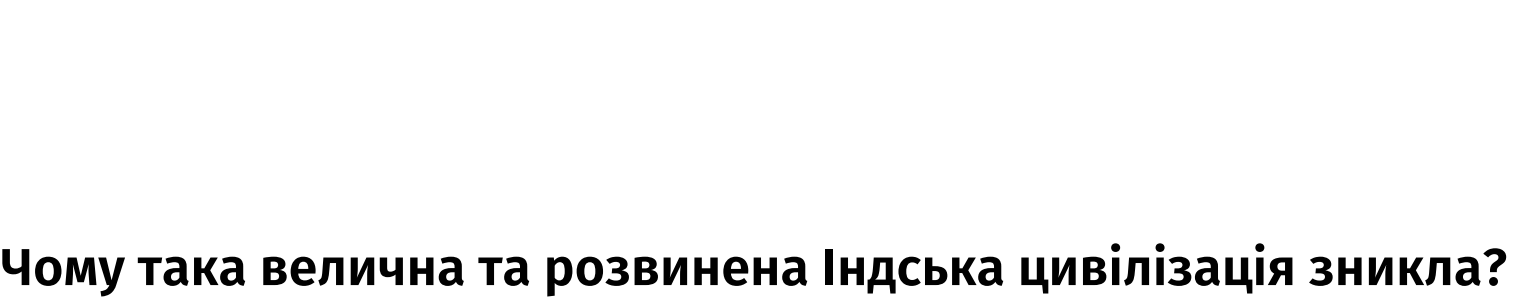
Чому така загадка Мохенджо-Даро не в його ідеальній цеглі, а в тому, чого там немає

І головна причина цьому, очевидно, у нюансі, який перетворює Мохенджо-Даро на найбільший головний біль сучасної історичної науки. Річ у тім, що ми досі **не можемо прочитати жодного слова**, написаного Індською цивілізацією. Під час розкопок знайдено понад 4000 мініатюрних стеатитових печаток із майстерно вирізьбленими на них символами та зображеннями, але розшифрування цієї писемності зайшло в абсолютний глухий кут. Просто не існує жодного двомовного тексту, на кшталт Розетського каменю, який би дав лінгвістам ключ до перекладу. А ще й знайдені написи катастрофічно короткі – від 1 до 34 символів.

Проте сучасні технології не здаються без бою. Дослідники активно використовують ШІ та складні методи обчислювальної лінгвістики, і результати показують, що послідовність знаків має синтаксичну структуру розмовної мови. Але якою саме мовою говорили ті люди? Чи це була прадавня форма дравідійських мов, якими нині говорять на півдні Індії, чи є зв'язки з індоарійськими мовами, або навіть це була мова-ізолят? Поки що таємні коди Мохенджо-Даро **надійно зберігають свої секрети** від найкращих умів планети.

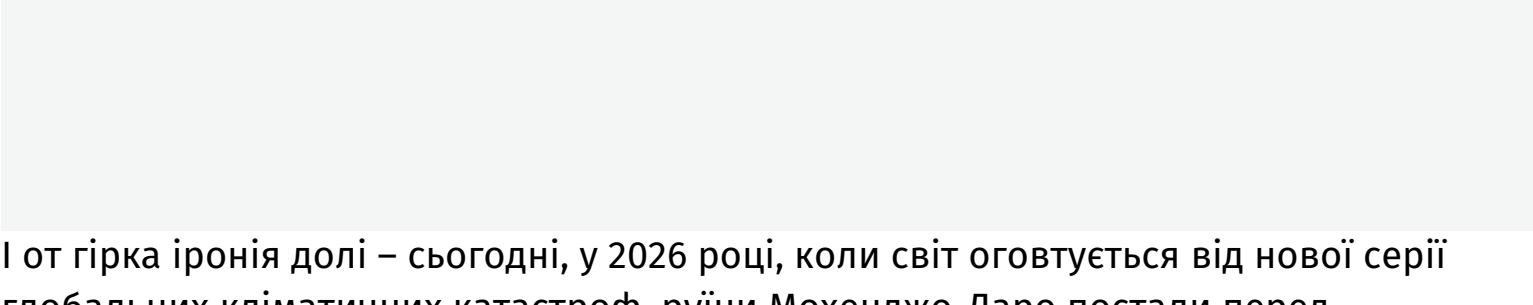
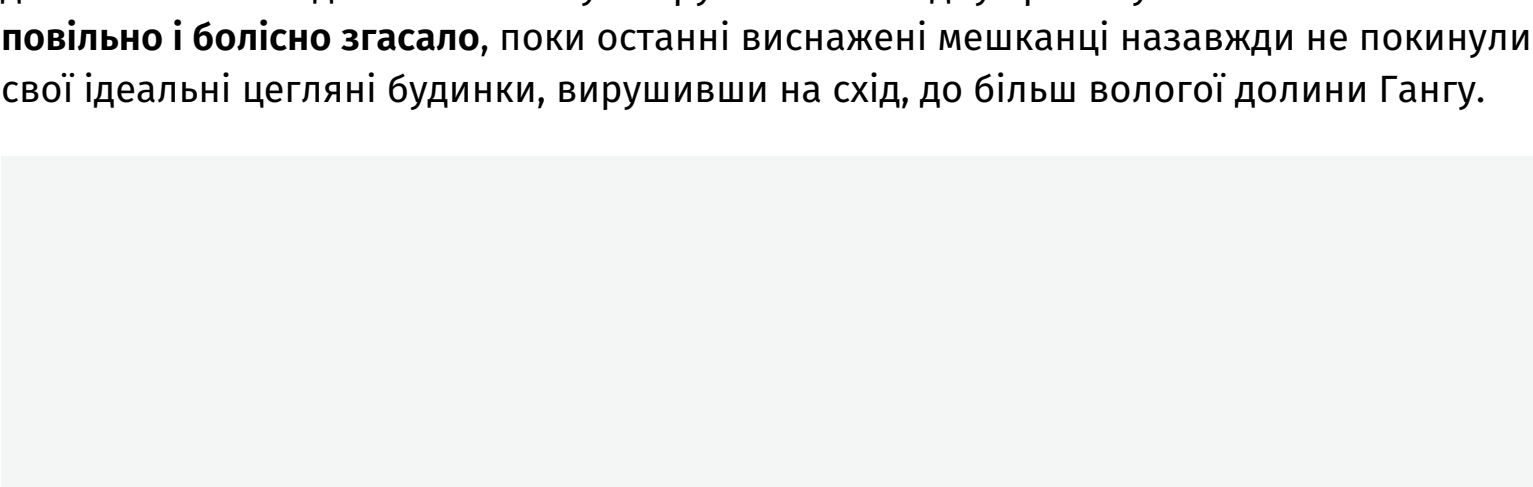
Яким був мегаполіс давнини Мохенджо-Даро та чому люди покинули його: дивіться відео parabellum_ua

Чому така рагачина та розвинена Індська цивілізація зникла?

Могутня, багата і технологічно просунута Індська цивілізація зникла близько 1900 року до нашої ери. Тривалий час у підручниках домінувала драматична теорія про жорстоке вторгнення кочових арійських племен, однак сучасні археологічні та генетичні дослідження вказували це. Справжнім **мегапсихом вбивцею Мохенджо-Даро** стала природа. Вчені вказують на глобальну мезалопосуху та інші кліматичні зміни, які тривала століттями та призвели до критичного зміщення літніх мусонів.

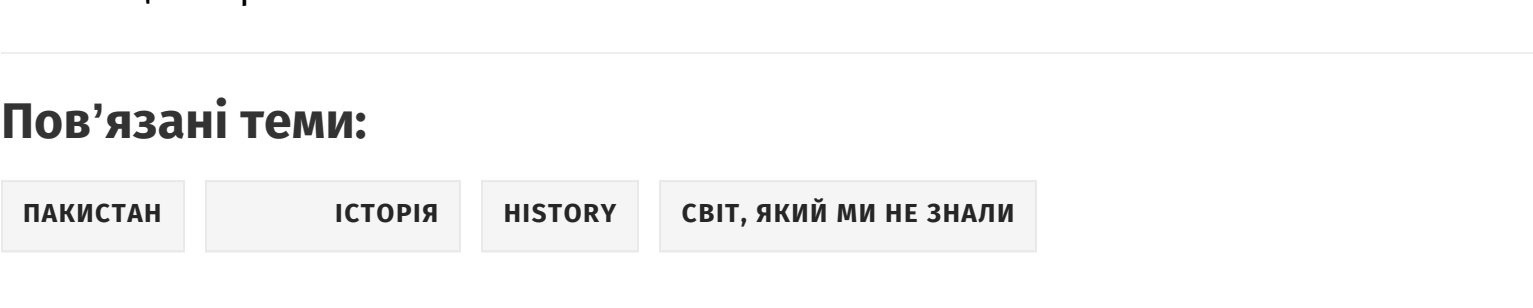
Велика річка Сарасваті пересохла, а норовливий Інд змінив своє річище, залишивши Місто без краплі води та знищивши сільське господарство, яке годувало десятки тисяч людей. Місто не було зруйноване в одну криваву мить – воно **повільно і болісно згасало**, поки останні виснажені мешканці назавжди не покинули свої ідеальні цегляні будинки, вирушивши на схід, до більш вологої долини Гангу.

Чому така рагачина та розвинена Індська цивілізація зникла?

І от гірка іронія долі – сьогодні, у 2026 році, коли світ оговтується від нової серії глобальних кліматичних катастроф, руїни Мохенджо-Даро постали перед безпрецедентною загрозою повного фізичного знищення. Катастрофічні повені у Пакистані, які розпочалися у 2022 році й наслідки яких країна долає досі, завадили непоправної шкоди стародавнім руїнам. Аномальна кількість опадів підмила основи будівель, а кристалізація агресивних солей під впливом екстремальних температур буквально розриває 4500-річну випалену цеглу на дрібні шматки.

Але поки що – величні руїни самотньо височіють над випаленими сонцем рівнинами як суворе нагадування, що навіть найбільш технологічно розвинені та гармонійні суспільства залишаються абсолютно беззахисними перед глобальними силами природи. Тільки **їхній неймовірний спадок**, закарбований у кожній ідеально рівній цеглині та кожному нерозгаданому символі, продовжує жити, надихаючи людство досліджувати незвідане та ніколи не припиняти шукати відповіді на найглибші таємниці історії.

Пов'язані теми:

ПАКИСТАН	ІСТОРІЯ	HISTORY	СВІТ, ЯКИЙ МИ НЕ ЗНАЛИ
----------	---------	---------	------------------------

